

Varoitus

Glänten rääkkäyksestä.

G. A. Seinenen.

Sinta 10 penniä.

Porissa,

Th. Tigerstedtin kirjapaino, 1881.

Kustantanut A. A. Wäckerström.

Wanhurskas armahtaa juhtaan­sa, mutta jumalattoman sydän on haluton (armoton). Sananl. 12: 10.

Jumala, joka antoi ihmiselle vallan hallita kaikkia eläimiä maan päällä, ei tarkoittanut sitä, että ihmisen pitää tylysti, ankarasti kohteleman niitä luontotappaleita, jotka ovat hänen palvelukseensa. Ei suinkaan; sillä Jumala itse armahtaa luotujansa. Sentähden Jumala myös totisesti tahtoo, että me Hänen lapsensa, jotka Hän p. lasteessa sulasta armahtavaisuudesta meitä kohtaan, otti lapsik­sen­sa, osotamme armahtavaisuutta niille eläimille, jotka Hän armon ja laupeuden Isä, on antanut meille hyväksi ja palvelukseen. Hän sanoo sanassaan: vanhurskas armahtaa juhtaan­sa, se on kaikkia eläimiä, jotka häntä palvelewat; mutta päin vastoin, että jumalattoman sydän on war­sin haluton armahtamiseen, siis tyly ja aivan armoton.

Totisesti on armottomuutta tai jumalattomuutta osoittava tapa se, kun isketään wafikkoihin suonta ja annetaan weren juosta kuiwiin, jotta liha tulisi wafkoisempaa. Tämä julma, ja jokaista paremmin ajattelewaa ihmistä inhottawa surettawa tapa on vielä yleinen Suomes­sa, ainakin maaseuduilla eikä ainoastaan mitä wafikkoihin, mutta myös mitä hleensä tulee raawas-eläimiin, kun niiden kirkun waltasuoni awataan ja weren annetaan kuiwiin juosta, waikka löythy teurastustapa, joka kirkween iskulla sarwien takapuolelle filmänräpähkessä tappaa woimakkaammankin härän. Kaupungeissa lienee tämä viimeksi mainittu teurastustapa jo jostenkin tawallinen; eikä olisi syhtä, että maaseuduillakin tuo muinaisaikojen raaka, julman julma eläimen kaulaa repiwä fuoletus-tapa uudenajan tefsimään, äkkipikaiseen fuolin-iskuun waihetettai­siin, semmenkin sentähden kun liha täten tulee parempaa ja murempaa, möhreempätä. —

Wielä armottomampaa kohtelua eläimiä kohtaan osottaa ensinmainittu teurastustapa, jos sitä käytetään ilman ettei käytetä mitään keinoa eläimen pyörryk­siin, hurmeksiin, eikä tunnot­tomuuteen saattamiseksi ennen sen kirkun repimistä ja weren kui-

viin muodattamista. Kun on se että eläin warjin tähdessä elinvoimassansa asetetaan ja sidotaan teurastus-asemalle, joks mailla enimmäkseen lähtetään niin kutsuttua työrefeä, jonka päälle eläin pannaan ja kiinnitetään miten parhain voidaan sekä pidetään siitä niin kiinni, ettei se voi tehdä mitään vastusta. Eläimen tällaisessa tilassa ollessa alkaa teurastaja (lahtari) nyt weitsellä nylkemään sen kirkun waltasuonen kohdalta nahan, sitte repimään waltasuonta esiin, jonka hän sitte wasta kattaisee, jotta weri saa juosta kiviin. Tällaista hirweää kidutusta saa eläin raukka kärsiä monestikin hetken aikaa ennen kun se kuolee. Sillä kun on melkein kaikilla tapana, että teurastajan pitää saada hyvät rohwaistus-ryhpyt ennen kun hän voi ryhtyä ja kytenee tähän eläimen kidutus-työhönsä, niin käy hänen teurastus- eli raatelemis-työhönsä niin hitaasti kuin suinkin taitaa, niinkun wiinaisen miehen ainakin; ei juopunut milloinkaan tee tehtävänsä, niinkun se, joka voi tehdä tehtävänsä ilman wirkistys- ja rohwaistus-ryhpyjä.

Keino eläimen tunnottomuuteen eli hurmeksiin saamiseksi ennen sen teurastamista on se, kun lyödään sitä päähän sarwien väliin kirveen pohjalla, waan parempi on siihen käyttää moukaria. Tämä keino onki monella teurastajalla tapana maaseuduillakin ja täällä meidän kaupungeissa. Eläimen pyörryksiin saattaminen onki sängen tarpeellinen, jos se tapetaan sillä tapaa kuten jo mainittiin, nimittäin, että sen kirkun waltasuoni awataan ja weri annetaan kiviin juosta. Sillä kaikilla eläimillä on aistimet ja tunto, niin että ne hawaitsewat ja tuntewat kipua, tuskaa ja kärsimistä samoin kun ihminenki koska sitä räähätään. —

Mutta eläinten räähäys on vielä silmiin pistävämpää ja esiin tulee raаемmalla ja jumalattomuutta enemmän osottawalla tavalla siinä kun armottomasti ruoskitaan weto-eläimiä. Niimitäin kun riuhtotaan ja rewitään suitsien raudoilla juhtain suuta niinkuin winnutut, että hevos-rukkain suu-pielistä monesti weri ruiskuu. —

Näin jumalatointa ja kristitöntä kohtelua luontokappaleita kohtaan saa nähdä enimmäkseen hevoskauppiain huijarein, etenkin marffina-aikoina harjoittawan. — Moni pieksää räiskyttää huonoa heikko-wäkistä hevos-raukkaa, ei ainoastaan marffinoilla waihetus- tai myymis-kauppaa tehdessä, waan myös jokapäi-

wäisessä palveluksessaan pakoittaen sitä wetämään sille pantua yliwoimaista kuormaa tahi waatii yliwoimansa juoksemaan.

Pistäykäämme vielä tarkastamaan kuinka eläinten räähkäystä harjoitetaan markkinoilla. Ei kauvan tarwitse hewos-torilla katella, kun täytyy pitkittä arvelemisittä tunnustaa täällä harjoitettavan kauheaa eläinten räähkäystä. Sillä jos misäkin usimmat markkinamiehet tawataan rohkeimmillansa ja wimmattuna wiinasta, niin on se warmaan hewosten waihtajain ja myyjäin joukosja. Että palowiinaa ja muita juowustus-juomia on tädestä syystä ruwettu tuli-wedeksi kutsumaan, sen saa täällä hawaita siitä tulifesta liihkosta ja wimmasta, jossa moni hewois-raukkain selässä, reessä tahi kärryillä rentuilewa mies on, koettain saada nälästä, wanhuudesta ja räähkäydestä uupuneeet juhansa panemaan wiho-wiimeiset woimansa, niinpä henkensäkin alttiiksi, ollaksensa niin tulisesja liikkeessä kuin tylyt räähkäjänsä halajawat ja waatiwat. No miten he sitten sitä waatiwat? Järjellisen ihmisenkö tawoin? Eipä wainenkaan. Tottahan jokainen toji järjellinen ihminen käsksee hewoistansa liikkeelle suu-sanalla ja siellä ohjain nykämisellä; waan nämä repiwät ja riuhtowat suitsien raudoilla hewoistensa suuta, niinkuin wiinalta wimmatut ainakin, että hewois-raukkain suu-pielet owat monesti warsin pirstaleina. Vieläpä hewoishuijarit pieksää-räiskyttäwät hewosiansa, joka toisella askeleella siwaltaen täydestä woimastaan ja hammasista purren julmalla ruoskallaan niitä, niin että jokaisen siwaluksen perästä nousee paisjettuma tahi maffara eläin raukan ruuruumiisen. Ja jos hewos-langot tätä tekewät julkisesti wäijoukosja päästellen sen ohessa mitä kauheempia kiroks, wannoks ja Sumalan nimen turhaan lausumisen sanoja, niin eiwät he suinkaan ole sitä tekemättä vieläkin julmemmasti josjakin salaisessa paikassa, ennen kun hewosiansa markkina turulle tuowat, se on aiwan hywin hymärrettäwä. Sillä sitähan itse asian luonto waatii, että näiden kauppa-tawaraksi, myytäwiksi toi waihetettawaksi, tarjottawain eläinten pitäisi oleman luonnostaan wiriät, nopsat ja hywin wälewätkin, ennenkun kukaan woi niihin mielistyä. Waan kun nämät armottomat omistajat tietäwät heidän räähkäämüllänsä juhilla näitä kauppoihin kehottawaisia omaisuuksia ei olewan tarpeeksi asti, niin he kokewat armottomalla piekämisellä ja hakkaamisella ajaa niiden sisään mitä suuremman pelwon ja hirmun suinkin woisiwat, jotta se saattasi ne tällä heidän mielestänsä tärkeällä hetkellä panemaan wiimeisetkin wo-

manfa liikkeelle. Siitä seuraa nyt, jos luontokappaleilla on sit-
sikin vielä voimia, raju pyörähteleminen ja wiuha edes takaisin
lennätteleminen hevoisten läähättäessä ja miesten ärjyessä: pois
edestä, pois jaloista! Näin harjottawat wiinaiset hevois-wai-
hijat ja kauppiat kaikista julmimpaa ja kristi-lansalle häpeäkki
jumalattomimpaa eläinten rääkkäämistä. — Sillä kaikki tällaiset
hewostenfa rääkkääjät kauppa hieroesfaan wastoin omaatunto-
ansa lehuwat ja kiittawät niitä ja moni-kertaisilla wannomisilla
ja kirouksilla wahwistawat sanansa tosiksi, waikka ne owat sulat
walheet saadakfensa lähimmäisensä petetyksi, niinkun sen usiasti
saawattiin ja on yhtä tavallista kuin se on kauhistawaisistakin
jokaisen kristillisesti mieltyneen ihmisen mielestä.

Oppi-isämme Lutheri sanoi eläinten rääkkäyksestä näin:
„Eläimetkin owat Sumalan kärsialoja; mutta mikä on Sumalan
kärsiala, sitä ei saa riettaasti wäärin käyttää; ja jos sitä teet,
niin he huutawat sinulle kostoa Herralta heidän Sumalastaan,
joka on luonut ja elättää heidätkin. Mutta useat ihmiset eiwät
pane tunnoilleen että antawat hewosensa ja muiden kotieläinten
nähdä eli kärsiä nälkää tahi että kiduttawat ja waiwaawat niitä
sekä pieksämällä ja rääkkäämisellä pakoittawat heitä ylenmääräi-
seen työhön. Kaikka tätä sanon armottomuudeksi. Ja joka on
armoton eläimille, se on kylä armoton ihmisillekin. Teurastaa
ja syödä niitä, se on meidän oikeutemme; siinä ei ole syntiä;
sitä warten owat ne meille annetut; mutta piinata ja kiduttaa
niitä, se on taiwaasen huutawa synti. Monesti antaa myös
ihminen häilyhtensä wiattomia eläimiä kohdata, kun ei hänellä
ole muuta jota vastaan antais sen puhjeta, taikka kokee kostaa
lähimmäiselleen wahingoittamalla ja rääkkäämällä sen luontokap-
paleita, jotka kumminkin owat sangen wiattomia. Mutta mitä
aiot silloin wastata, sinä eläinten rääkkääjä, kun Sumala kutsuu
sinun tilinteolle siitä mitä olet tehnyt Hänen luoduille teoi-
lensa? —

Niin on myös julma ilo usuttaa koiria eläinten päälle ja
ajella niitä kuoliaaksi asti, johon en tahtoisi käydä osalliseksi,
syystä etten jaksu nähdä semmoista tuskaa ja ajamista. Niin
myös on lapsiin ankarasti istutettava ja heille opetettava sääli-
wäisyyttä eläimiä kohtaan, ettei heidän sydämistään tulisi kylmät
ja lemmettömät ihmisiäkään kohtaan”. Luth.

Tästä näemme, että Lutherikin piti eläinten rääkkäämisen
aiwan suurena syntinä, ja sanoi: että luontokappaleet huutawat

taiwaasen että Zumala heidän ja kaikkein Vuoja kostaisi heidän räätäälänsä. — Oi sinä julma eläinten räätäälä ajattele tätä kun weijataan:

Enkelit edes tulewat, Suru-suulla sanowat, Syntein suurta synkeyttä ja tuomion ankaruutta.

Raikki myös luontokappaleet Syntisen päälle kantelee, Wi-kapääksi päälliseksi, ja tuomarin totiseksi.

Omatunto myös tunnustaa, Tuomion menon todistaa, Oi kian sängen olewan, Itsen' shypääks tulewan.

Mille joiden ruoska on hlen rakas ja mielestänsä wälttämättömän tarpeellinen ase, jonka siima onki alinomaa suorana ja häilyh ylhäällä ilmassa, wähä wäliä ja taas winkuen nautskataaksensa eläin-raukkaan elävään ja siis tunnolliseen ruumiiseen, joka kyllä tuntee sen kipeästi koskewan, waikka heidän julmat pieksäjänsä eiwät sitä ajattele, sanon näin: Epäilemättä kuulee Zumala eläin-raukkojen salaiset huokaukset, niin että Hän myös on totisesti kerran waatiwa jokaisen tekemään ankaran tilin wan-hurskaan tuomio-istuimensa edessä joka ainoasta ruoskan siwal-luksesta, jota kärsiesänsä eläimet owat lähettäneet aina Hänen tykönsä. Warusta wain ajoissa itsiäs, sinä rohkea eläimien räätäälä, vastaamaan ijankaikkiselle Zumalalle ja Tuomarille, kuinka monta salaista woivotusta sinä olet elinaikanasi saanut ulos puristetuksi pitämiesi luontokappaleiden sydäimestä.

Waan eipä se ole yksin tuo tawallinen piiska eli ruoska tahi muu witsa, jonka karwasta makeutta warjinki kaikki laiskempi luontoiset ja vähäwätkisemmät hewoiset saawat niin usiasti maistaa. Mjaahan samaa asiaa useasti seiwäskin; jota on paha sanoa, pahempi olla sanomatta, kun se on kuitenkin totinen tosi; jonka olen monen monituiista kertaa itse nähnyt. Seipään wuoro on olla ruoskan wirasja silloin kun ei ruoska enää tee tehtäväänsä. Tuo kamala tapa taas esiin tulee erinomattain siinä tapauksessa, kun hewosen woimat eiwät riitä wedettävää kuormaansa saada edespäin kulkemaan tahi kun ajajansa on sen järjettömällä kohtelullansa suututtanut. Näissä sattumissa tekee moni järjellinen ja selwällä päällä olewa mieskin niin inhottawasti ja raakamaisesti, jotta oikein kauhistawaista on katsella puhumatta melkein järjettömän ja juopuneen töistä. — Hän suomitsee juhtaansa ensinki ruoskallansa minkä jaksaa. Waan kun siitä mituituisia syistä ei ole apua, niin hän päästää sydämensä syösky-mään ja wihansa julmistumaan. Mutta kun Raamattu sanoo:

ei miehen wiha tee sitä kuin oikia on, niin ei se tässäkään sitä tee. (Sak. 1: 20.) Suututtuansa julma sydäminen raaka mies — näet sen — ei jassa hillitä itsiänsä, vaan sieppaa mitä julmenman asean sattuu käteensä saamaan, seipään eli tangen jolla sitte lyöpi onnetonta juhtaansa, että sen luutkin owat vähällä mennä mäsfäfi ja wälistäin se näin tapahtuinkin. — Tällä inhottawalla menetyksellä harwoin kuitenkaan tulee tarkoitus woitetuksi, jos ei lukuun ota että pieksäjä on saanut suuttuneen sydämensä sulatuksi sillä mielen tyydytyksellä että nyt sai tehdä luontokappaleelle mitä wihainen sydämensä halasi. Mutta sen mitä hän tässä teki, se paljasti hänen mielenensä petomaisen raakuuden kaikessa ilkeydessään Sumalan ja ihmisten silmäin eteen, ja ollessansa järjellä lahjoitettu ihminen ja päälliseksi kristitty, häwäisee hän näin myös sangen pahoin itsensä jokaisen walistuneen ja siwistyneen ihmisen edessä. Näin omalla työllänsä langettaa hän itse ylitseensä sen tuomion, että hän on raaka ja peräti tihly jumalaton ihmis-raukka.

Jalot urhot Suomen miehet karttakaat mainittua mokomaa petomaisuutta ja käyttäkää laupiaalta Sumalalta saatu waltanne hewoisten ja kaikkein luontokappaleiden yli ainian armahtawaisuuden ja siwiän kohtelun osoittamiseksi eläimille, jolloin se myös tulee kunniaksi, ylewämielisyhyden merkiksi ja ijaiseksi menestymiseksi itsellennekin.

Rakas lusia! Jos olet wanha tahi nuori, älä milloinkaan kohtele eläimiä pahoin! Älä suosittaan eläinten räähkäystä; sillä se on raakuutta!

Se nuorukaiset ja lapset, älkää koskaan kohdelko pieniä eläimiä tihlyhdellä ja ankarundella eli fiduttamisella! Hyljättäkää se paha tapa, että pidätte sen huwittawana työnä, että häwitätte linnun pesiä, rikotte niiden munia ja räähkääte niiden poikaisia. Älkää olko niin armottomia, kuin monet armottomat lapsi-parat, Sumala paratkoon owat! Nimittäin waikka niiden särjethytä pesiänsä ja ryöwäthytä fiköitänsä surewaiiset eläwät häbisään ympäri lentelewät ja armahtamista hartaasti rukoilewat, ehkä ihmisille hymmärtämättömällä kielellänsä, jonka Sumala taiwaassa tyllä kuulee ja hymmärtää, eiwät nuo lintu-raukan poikia ryöwäjät ja murhaajat lapset usiasti näh oleswan niiden emäin hartaita rukouksia kuulewinansaakaan, waan haaskaawat niiden turwattomia majoja ja pieniä perheitä ikäänkuin julmat metsän pedot. Lapset älkää tehkö semmoisia raakamaisia töitä, waan hyljättäkää ne!

Osoittakaat aina siwehtenne ja hellä-sydämellishyhtenne lintuja ja muita pieniä eläviä kohtaan niin kuin taiwaallisen Isän lasten tuleekin. — Sumala on luonut linnut ja kaikki eläimet niin kuin teidät itsennekin, ja Hän ruokkii heitä niin kuin teitäkin. — Sentähden alkäätk tehkö pahaa Hänen luomillensa ja ruokkimillensa eläwille, waan olkaat heitä kohtaan laupiaat, niin kuin teidän taiwaallinen Isännekin laupias on. Luuk. 6: 36.

Waan misä ikään olette eläimien parissa, niin kohdelsaat niitä suosiwalla ja siwiällä kärtöksellä, muutoin ne viimeisellä tuomiolla kantelewat teidän päällemme ja te tulette taiwaasta ulossuljetuiksi, kowuutenne ja armottomuutenne tähden eläimiä kohtaan. —

En woi mitään tuskallisempaa, mieltä lannistawampaa ja farwastelempaa nähdä kuin aikahmistä ja lasta, joka tahallansa, ehkä kentiesi ajattelematta mitä tekee, fiduttaa eläwää. Ja tämä on kumminkin warsin tawallista. —

Wieläpä woi lapsi tähän saada ensimmäiset yllätyksensä ympäristöllään. — Usein omilta vanhemmiltaan. Näethän esim. kun lapsi nostetaan hevoson selkään lapsen rakastawa isä tahi hellä äiti panee pienoisen käteen witsan ja näyttää, mitenkä sitä on käytettävä. Wanhin tietää etteiwät lapsen woinat riitä lyömiseen, joka hewoiselle kipua saisi; mutta hän ei ajattele, että hän huwittaaksensa lastaan on suuresti loukannut tämän parempaa tuntoa, kehittäen sitä armottomuuteen. —

Lapsi luulee lyöwänsä hevosta. Onko ihmettä että sama lapsi, kun se vanhemmaksi tulee, käyttää itseänsä yhtä pahasti muita eläimiä kohtaan; että wälinpitämättömyys, jolla lapsi ensimmäi eläintä kohtelee, pian muuttuu todelliseksi julmuudeksi? Eläinten kohteleminen maltillisuudella ja ajattelemaisuudella on milt'ei kokonaan lasten kasvatuksesta seuraus. — Tämä asia on wanhempain tarkasti huomattawa. —

Te vanhemmat ihmiset neuwokaat, kesoittakaat ja opettakaat lapsia ja nuorisoa armeliaisuuteen kaikkia Sumalan luotuja eläviä kohtaan!!

Se on sydämeni harras pyhyntö ja toivo!